

Discurs de la rectora Margarita Arboix en l'acte d'inauguració del curs acadèmic 2019-2020

President del Consell Social, secretari d'Universitats i Recerca, directors generals, secretari del CIC, rectors, Dra. Mercedes Pardo, vicerectors, degans, directors de departament i d'institut, col·legues, amigues i amics,

En primer lloc no vull començar les meves paraules sense recordar que tenim, des de fa molts anys, companys pendents de judici i de sentència per temes relacionats amb fets esdevinguts al nostre campus. Concretament afecten estudiants actuals i graduats que ja han emprès la seva vida professional, un professor i una persona d'administració i serveis. La meua solidaritat cap a tots ells, ja que sempre he pensat que judicialitzar les activitats universitàries, encara que algunes no les comparteixi, no és la via per resoldre els conflictes.

També em preocupa la situació política per la qual passa avui Catalunya, i no estic d'acord amb la imposició de presó provisional que manté tancats, des de fa quasi dos anys, alguns polítics catalans. Vull expressar la meua convicció que el diàleg i la negociació han de configurar el marc en el qual s'afrontin els problemes que ens afecten. La crisi actual és fonamentalment política. Per aquesta raó, apel·lem al conjunt d'actors polítics perquè facin tots els esforços necessaris per reconduir el conflicte i per intentar trobar una solució que pugui obtenir el màxim consens.

L'Assemblea General de les Nacions Unides va adoptar el setembre de 2015 l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, un pla d'acció a favor de les persones, el planeta i la prosperitat, que també té la intenció d'enfortir la pau universal i l'accés a la justícia. Els estats membres de les Nacions Unides van aprovar una resolució en la qual reconeixen que el principal desafiament del món actual és l'erradicació de la pobresa i afirmen que sense aconseguir-ho no pot haver-hi desenvolupament sostenible.

En la seva declaració afirmen: «El nostre objectiu és posar fi a la pobresa i la fam i aconseguir el desenvolupament sostenible en les seves tres dimensions, mitjançant la promoció del creixement econòmic inclusiu, la protecció del medi ambient i el foment de la inclusió social. Ens comprometem a respectar tots els drets humans, inclòs el dret al desenvolupament. Assegurarem la igualtat de gènere i l'apoderament de les dones i les nenes. Promourem les societats pacífiques i inclusives i avançarem plenament cap a un sistema econòmic mundial equitatiu en què cap país o persona ha de quedar enrere, per fer possible el treball decent i els mitjans de vida productius per a tots, al mateix temps que preservarem el planeta per als nostres fills i les generacions futures.»

Aquestes afirmacions, de gran envergadura, requereixen, de tots els països signants, un compromís que s'ha de demostrar amb l'aplicació de polítiques que facilitin l'avenç de la societat cap als objectius esmentats.

És cert que estem assistint en els últims mesos a uns esdeveniments al món, i també a Europa, que no ens mostren gaire que estiguem en el bon camí per aconseguir els objectius per a un desenvolupament sostenible, i constatem atònits com es tracta en molts llocs els emigrants, com es desertitza el planeta, com no es respecten els drets humans, i com augmenta la pobresa —per exemple a Espanya el 2017 un 27,9 % de la població es trobava en risc de pobresa o exclusió social i a Catalunya el 2018 un 24,7 %.

Els avenços de la ciència, la tecnologia i la innovació han fet que augmentin les possibilitats d'aconseguir els nostres objectius de desenvolupament. Molts països, inclosos països en desenvolupament, han implantat marcs de polítiques que han contribuït a augmentar la mobilització de recursos nacionals i a elevar el nivell de creixement econòmic i el progrés social. Aquests avenços han contribuït a una reducció substancial del nombre de persones que viuen en la pobresa extrema.

Malgrat aquestes millores, molts països, en particular països en desenvolupament, continuen enfrontant-se a reptes considerables, i alguns han quedat encara molt endarrerits. En molts països les desigualtats han augmentat de manera significativa. Les dones, les persones vulnerables, així com els col·lectius d'immigrants, minories racials i pobles indígenes, continuen estant exclosos de participar plenament en aquestes millores socials i econòmiques.

Enguany la UAB ha decidit tenir com a punt central de les seves activitats la difusió i la responsabilització de la Universitat en relació amb els 17 objectius de desenvolupament sostenible de Nacions Unides, alguns dels quals ens afecten molt directament. A més, aquest curs passat hem pogut veure les àmplies mobilitzacions que el jovent està duent a terme a tot el món.

El pròxim 20 de setembre milions d'estudiants de tots els continents no aniran a classe per una bona causa: cridar l'atenció dels governs sobre els efectes del canvi climàtic i exigir la fi dels combustibles fòssils. El Consell de Govern abans de l'estiu ja es

va afegir a la Declaració d'emergència climàtica, tot recollint la veu de les persones que han signat la carta oberta a la UAB per la declaració de l'estat d'emergència climàtica al món.

És cert que, quan parlem de *canvi climàtic, sostenibilitat o equitat*, a la UAB no es parteix del no-res, ja que des de fa molts anys la nostra universitat està treballant amb determinació en molts d'aquests objectius. Però sense cap dubte tenim encara molt recorregut per fer. I és per això que cal, des de la nostra modesta capacitat de transformació, treballar per fer possible que aquests objectius per al 2030 esdevinguin una realitat.

En els àmbits de la formació, la recerca, la innovació i la transferència, la Universitat té reptes molt importants, i podem tenir un paper cabdal en el recorregut per assolir alguns d'aquests objectius, com per exemple:

- Garantir una educació de qualitat inclusiva i equitativa, i promoure les oportunitats d'aprenentatge permanent per a tots.
- Lluitar per aconseguir la igualtat entre els gèneres i l'apoderament de totes les dones.
- Educar i investigar per garantir la disponibilitat i la gestió sostenible de l'aigua i el sanejament per a tots.
- Educar i investigar per assegurar l'accés a energies assequibles, fiables, sostenibles i modernes per a tots.
- Treballar per trobar i difondre mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els efectes d'aquest.
- Conservar i utilitzar de manera sostenible els oceans, mars i recursos marins per aconseguir un desenvolupament sostenible.

I així podem revisar els 17 objectius i estic segura que trobarem molt per fer i molt que ja fem.

Molt especialment vull assenyalar l'objectiu 4: l'educació. El programa planteja que hem d'aconseguir una educació inclusiva i de qualitat per a tothom, i això es basa en la ferma convicció que l'educació és un dels motors més poderosos i provats per garantir el desenvolupament sostenible. L'objectiu busca assegurar que el 2030 tots els infants del món, nenes i nens, completin de manera gratuïta la seva educació primària i secundària. També aspira a proporcionar accés igualitari a la formació tècnica i professional i eliminar les disparitats de gènere en l'educació, a més d'aconseguir l'accés universal a l'educació superior de qualitat. Segur que tots nosaltres ens sentim completament identificats amb aquest objectiu, i aquesta universitat, des de la seva fundació, ha fet una forta defensa dels missatges de l'objectiu 4. Aquest curs passat els estudiants de la nostra universitat, juntament amb els estudiants de batxillerat, FP i altres universitats, van posar en marxa una ILP, i avui podem felicitar-los perquè ja han aconseguit més de 50.000 signatures que permetran la tramitació parlamentària de la

iniciativa, i això és un pas en el camí cap a l'accés universal a l'educació superior de tota la ciutadania que així ho desitgi.

Molts dels 17 objectius descrits per Nacions Unides estan recollits en el nostre Pla estratègic de 2018-2030. Per tant enguany, companys, hem d'implementar les activitats que ens han de permetre assolir els objectius que va aprovar el Claustre de la UAB el curs passat. I en aquest quadre d'activitats caldrà incloure, de forma universal, les tasques que ens facilitin el camí cap a l'horitzó que descriuen els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Això vol dir que hem de fer dels ODS un element central de la nostra agenda. Per exemple, ja ho estem fent amb el tema de la igualtat de gènere i la inclusió social, introduint aquests aspectes en totes les guies docents i en totes les nostres polítiques.

És evident que molts d'aquests ODS formen part de l'ADN de la nostra universitat i que a través dels anys la UAB, fent ús de la seva autonomia, ha anat implementant polítiques, amb més o menys èxit, per aconseguir que el coneixement a través de la docència i la recerca arribés al màxim de gent possible i exigint a les administracions de l'Estat i de Catalunya que aportessin recursos i legislació adequada, flexibilitzessin la gestió, confiessin en la institució universitària i ens donessin autonomia per desenvolupar el nostre treball social, docent, investigador i de transferència. Malauradament, en els últims temps aquesta autonomia i confiança s'ha vist molt debilitada per les polítiques intervencionistes dels governs i la incapacitat dels nostres parlaments per acordar i legislar modificacions de les normes i lleis obsoletes que ens impedeixen: desenvolupar la nostra feina amb diligència, captar i retenir talent, orientar autònomament el nostre propi perfil i afrontar els canvis que la societat del coneixement necessita per ser competitiva i útil per afrontar la revolució tecnològica en la qual estem immersos, en què, com diu el professor i economista Roberto Moreno en un article del 2017, ni el desenvolupament científic i tecnològic ni la informació que es genera no s'aturen ni un segon. Segons els experts aquesta informació assoleix ja els 8 mil milions de gigabytes cada 10 minuts, i per al 2020 seran 50 milions de gigabytes, i es pot dir que vivim a la velocitat de la generació de la informació.

I en aquest tumult, les universitats es mouen quasi a contra corrent, perquè els avenços que es promouen es troben encotillats per la burocràcia, la lentitud i les desconfiances, ja que tots sabem molt bé que per canviar un pla d'estudis necessitem més de dos anys, o per promocionar una persona del PDI o del PAS es necessiten, com se sol dir, «anys i panys».

També cal destacar que per portar endavant programes innovadors, inclusivament, tecnològicament sostenibles i d'interès social cal un finançament suficient. I aquesta universitat sap molt bé què vol dir treballar bé, aconseguir finançament competitiu i no competitiu, públic i privat, no tenir deutes, créixer en nombre d'alumnes, en nota de tall i primeres eleccions i, en canvi, no rebre cap ajut addicional al pressupost, de foto fixa

des del 2011. Això ens ha dificultat fer polítiques pròpies, que ens permetessin recuperar els drets socials dels treballadors perduts durant la crisi; recuperar plantilles adequades en els departaments; retenir i captar talent; i també ens ha posat en risc les accions per potenciar la formació, la recerca i la innovació en l'àmbit del desenvolupament sostenible i en altres àrees en què una universitat global, multidisciplinària i socialment responsable com la nostra ha d'estar.

Dissortadament, una vegada més, hem de dir ben alt que no compartim les polítiques dels nostres governs, que moltes vegades tenen el suport dels parlaments: pressupostos que des de fa temps no preveuen increments en les partides de ciència i universitats, pressupostos prorrogats des de fa tres anys, el fet que la universitat no sigui una prioritat per als governs, matrícules que no són equitatives amb el que paguen altres estudiants en altres comunitats autònomes... I així podríem continuar.

I jo em pregunto: ¿com pretén avançar un país si no s'inverteix en la formació de la ciutadania del futur, en la recerca i la innovació i en les infraestructures que han de suportar aquests reptes?

I si això es així, jo també em pregunto: ¿quina finalitat té que els governs signin els Objectius de Desenvolupament Sostenible si després no posen els instruments perquè aquests siguin viables?

No obstant aquestes dificultats, la UAB no defalleix, ni ho farà mai. Som una universitat pública de referència gràcies a les dones i homes que formen part d'aquesta gran comunitat de més de 50.000 persones, que treballen cada dia per fer un món millor, més just, més equitatiu, més inclusiu, més culte, més lliure i científicament més avançat.

Així, companys, comencem aquest nou curs acadèmic, com des de fa alguns anys, amb dificultats, però sent conscients que la nostra feina universitària és per a nosaltres un plaer i que estem orgullosos de contribuir de manera significativa a la societat del futur.

Moltes gràcies.

Dono per inaugurat el curs acadèmic 2019-2020.